

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ ХІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE XI INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE "A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES"**

м. Харків, 26–27 жовтня 2023 р.

Харків
2023

УДК 740+656+338

ББК 87

Л 93

Головні редактори:

Панченко С.В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В.П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашик В.О. – д-р філос. наук, професор

Бабенко А.О. – канд. техн. наук, доцент

Вельш Вольфганг – габілітований доктор філософії, професор

Даніл'ян В. О. – канд. філос. наук, доцент

Дудін О.А. – канд. техн. наук, доцент

Змій С.О. – канд. техн. наук, доцент

Каграманян А.О. – канд. техн. наук, доцент

Колеснік К. Е. – канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ

Коростельов Є.М. – канд. техн. наук, доцент

Кравець А. М. – канд. техн. наук, доцент

Куценко М. Ю. – канд. техн. наук, доцент

Лисечко В.П. – канд. техн. наук, доцент

Лях В.В. – д-р філос. наук, професор

Новіков Б. В. – д-р філос. наук, професор

Павлов В. І. – канд. філос. наук, доцент

Панченко В. В. – канд. техн. наук, доцент

Соломніков І.В. – канд. екон. наук, доцент

Семенцова О.В. – канд. екон. наук, доцент

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Устенко О. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 6 від 11.12.2023 р.)

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. 26-27 жовтня 2023р. Відп. за випуск В.О. Даніл'ян. — Харків : Мачулін, 2023. — 242 с..

ISBN 978-617-8195-79-3

УДК 740+656+338

Матеріали подано в авторській редакції

ISBN 978-617-8195-79-3

© Авторський колектив, 2023

© Мачулін, худ. оформлення, 2023

усвідомлено становиться творцем свого буття, у сучасному масовому суспільстві вона може втратити можливість чути інших, занурюючись у приватне.

Сьогодні *vita activa* досягає меж екстремальності, оскільки ситуація у світі руйнує не тільки громадянське (скрізь яке людина вбачає власне місце у світі), але й приватне (в якому вона знаходить свою захищеність від цього світу).

Список використаних джерел

1. Арндт Г. Становище людини. Київ. «Літопис». 1999. 255с.
2. Арндт Г. Люди за темних часів. Київ. «Дух і літера». 2008. 318с.
3. *Arendt H.* The Origins of Totalitarianism. N. Y.: A Harvest Book, 1979. 749с.

ПАНКОВ Г.Д., д. філос.н, професор
Харківська державна академія культури
м. Харків, Україна

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОТИДІЇ БЕЗЧЕСТЮ В СПОВІДАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ (на прикладі Великого покайного канону Андрія Критського)

Протидія безчестю є необхідною умовою боротьби за утвердження цінності людини у гідності особистості. Якого рівня не досягли б євроінтеграція українського суспільства та бурхливий розвиток інформаційно-комунікативних технологій, турбота про непорушність персоналістичних цінностей завжди набуває ультимативної актуальності у суспільному та культурному розвитку. Загострення кризи гуманізму, девальвація людяності як необхідної міри соціокультурного порядку є досить яскравою рисою сучасності та загрозою прогресу. Названу загрозу доцільно розглядати одним із викликів сучасності з наростаючою тенденцією знелюднення. У викладеному контексті актуалізується вироблення ефективних технологій протидії безчестю як чиннику, що руйнує гуманістичні відносини, в яких істотно значення приділяється цінності честі.

Чесць розуміється позитивним оцінюючим маркером, що віддає пошану та повагу в певному суспільному середовищі. Її значення пов'язується з відповідністю людини своєму становищу у природному та соціальному світах. Дотримання честі та гідності людини як особистості доцільно розглядати загальним персоналістичним та гуманістичним обов'язком.

У християнстві цінність людини та людський обов'язок визначаються теоцентричним та христоцентричним виміром. На ньому ґрунтується основна антропологічна установка на людину як на образ і подобу Бога, котра повинна досягнути боголюдського ідеалу.

Ідеалу Богоподібності протиставляється стан скотоподібності, що ганьбить людську особистість. Обидві названі полярності виражають бінарну опозицію честі / безчестя в оціночній шкалі християнства. Протидія безчестю у

християнській традиції здійснюється у різноманітних соціокультурних каналах, одним з яких є сповідальна практика. Технологію протидії безчестю розглянемо з прикладу широко відомого в православній традиції Великого покаянного канону Андрія Критського.

В аналізованому каноні протидія безчестю є процедурою формування смислового ряду презентації християнських цінностей, що становлять антропологію та етику честі. Вона включає відповідні цінності та семіотичну їх подачу. Істотною рисою сповідальних текстів виступає технологія семіозису, що надає аксіологічній архітектоніці сильне поетичне забарвлення, що значною мірою посилює її чуттєве сприйняття. Її філософський аналіз передбачає герменевтичну процедуру переведення поетичного та богословського дискурсу в обрій філософського його осмислення. У розглянутому обрії виділяються такі його аспекти – онтологічний, філософсько-антропологічний, етичний та естетичний.

Аналіз запропонованої проблеми дозволяє виділити в змісті Канону два основні аспекти – 1) технологію самозасудження, 2) технологію духовного піднесення.

1. Технологія самозасудження є необхідною процедурою сповідального жанру, який ґрунтується на критичній рефлексії.

В онтологічному аспекті автор покаянного канону створює ситуацію буття-у-темряві. У її просторі буття грішника визначається станом темряви, глибокої імлі, в якій протікає життя. Якість його життя характеризується значенням осквернення, що вказує на ухилення від божественного ладу. Весь зміст Канону доречно розглядати демонстрацією онтології осквернення, що наповнюється антропологічним змістом.

В антропологічному аспекті фігура грішника визначається блудницею. Метафора блуду використовується для вказівки на відпадання людини від Бога як духовну зраду. Не задовольняючись цією метафорою, автор Канону загострює ситуацію осквернення тим, що приводить до свідомості грішника самозвинувачення у вбивстві за аналогією злочину біблійного Каїна. Тому його душа визнається окаянною душею, що вказує на її граничне падіння.

В етичному аспекті грішник звинувачує себе в скоєнні гордині, зухвалості, впаданні у пристрасну згубу та ухиленні до зла тим, що уподібнився до злочину біблійної Єви. *В естетичному аспекті* демонструється картина трансформації первісної краси людського образу на стан його духовного спотворення. Для висловлювання цієї ідеї використовується метафора переодягання у «соромну ризу», під якою мається на увазі нагота.

Всі розглянуті аспекти в сукупності складають загальну картину «онтології ганьби» в єдності антропологічного, етичного та естетичного значень,

а граничне падіння індивіда представлено узагальнюючим виразом «нині нагий на гноїщі та в струпах».

2. Технологія духовного піднесення є акт трансцендування у бік ідеалу. Основною його умовою висувається цінність каяття, що передбачає наступні два акти: 1) спрагу радикального розриву з пороками, 2) спрагу піднесення над грішним станом у напрямку святості. Перше розкривається через значення втечі від порочного життя, і навіть *очищення* від пороків через сльози каяття. Слізні молитви до Бога розцінюються жертвопринесенням на його адресу. На думку Андрія Критського, приймаючи сльози, Бог здатний прийняти від грішника тяжкий тягар гріха та очистити душу від гріхів. Жага розриву з грішним життям органічно поєднується із жагою до праведного життя.

Висновки. Протидія безчестю у технології сповіді здійснюється через суворий і нещадний самоосуд, у якому представлено картину звинувачення у ганьбі, засудження за духовний злочин та вказівку на необхідність виходу за межі персоналістичного спотворення у напрямку ідеалу святості. Однак технологія конституювання всебічної ганьби змінюється технологією демонстрації процедури її подолання та піднесення особи.

Динаміка протистояння безчестю у процесі сповіді викладається переважно поетичним дискурсом з властивими йому семіотичними ефектами, що створюють ситуацію сильної гостроти та напруження процедури духовної боротьби за особистість у її честі та гідності. Її честь і гідність утверджуються відповідно до християнської теїстичної парадигми. Протистояння безчестю виглядає трансцендуючим актом, що здійснюється трансцендуючою особистістю із дна духовного падіння у напрямку теїстичного піднесення.

ПАНОВ В.Я., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

м.Харків, Україна

ДЕКІЛЬКА ПРОБЛЕМ, ЩО ПІДІЙМАЮТЬ LINGUA FRANCAS В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

1. Постійний та глобальний обмін інформацією, який притаманний інформаційному суспільству [2], можливий тільки через посередництво *lingua francas*, що створюють глобальні та постійні комунікативні простори.

1.1. *Глобальні мови глобалізуються усе більше.* Переплетіння мереж комунікацій в глобальну мережу створює «глобальне місто», забезпечення функціонування якого можливо тільки завдяки глобальним мовам – *lingua francas*.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ	5
АБАШНІК В.О. Григорій Сковорода у творчості Фелікса Гаазе (1882–1965)	5
АБАШНІК У.В. «Будинок привидів» (1942): особливості швейцарської комедії жахів	9
БЕРЕЗНИЙ В.М., ЄРМОЛЕНКО О.А., ЛИСЬОНКОВА Н.М. Трансформація освіти в епоху нейромереж	12
БЛИЗНЮК Л.М. Психофізіологічні основи мови і мислення	14
БЛИЗНЮК Л.М., МИХАЙЛОВА Є. Неогумбольдтіанство у визначенні мовної картини світу	16
БОЙЧЕНКО М.І. Цінності використання ші та вартості люської комунікації	18
ВАРЛАМОВА А.В., НЕШКО С.І. Переклад як засіб комунікації	21
ГАЙДЕМАНН Дітмар Герман Моральний скептицизм та етичний релятивізм	22
ДАНІЛ'ЯН В.О. Теорія регіональних розбіжностей Стейна Роккана	30
ДАНІЛ'ЯН В.О., РЯБЧЕНКО С.Р., БАБЕНКО К.А. Соціально-психологічні чинники формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти	32
ДАРАГАН А., НАЗАРЕНКО І.Л. Особливості перекладу економічних текстів	34
ДОВЖЕНКО С.С., СВЕТОШ В.Ю. Особливості фізичної активності у зрілому віці у відповідності з європейськими стандартами	35
ДОНЕЦЬ С.М., ТАРУТА А. Переклад українських суспільно-політичних реалій англійською мовою	37
ЗАГРІЙЧУК І. Д. Комунікація та толерантність в умовах сучасної пограничної ситуації	39
ЗРОДНІКОВА К.В., УМРИХІНА К.О. Людина та інформаційно-комунікативні технології: виклик сучасності	43
ЗРОДНІКОВА К.В., МИНИННИК Д.В. Вплив культурної глобалізації на суспільство	44
КІМ К.В., КОВАЛЬОВА О.В., ШАПАТІНА О.О. Комунікації учасників освітнього процесу	45
КОДАЛЛЕ Клаус-Міхаель Дух прощення	47
КОЛЕСНИК К.Е. Образ кайзера Вільгельма в творчості німецького медальєра Карла Гьотца	53
КОЛЕСНИК К.Е., ІХНЕНКО С.О. Англо-ірландська книжкова мініатюра у ранньому Середньовіччі	60
КОММЕДАЛ О. Теорія гендеру та гендерної ідентичності С. М. Ольсен	67

ЛАПЕНКО Р., НАЗАРЕНКО І.Л. Формування іншомовної компетентності студентів у говорінні: основні типи вправ	68
ЛУЧКО О.Р., ДОВЖЕНКО С.С. Шляхи підвищення ефективності фізичного виховання молоді в умовах дистанційного навчання	70
ЛУЧКО О.Р., КРИКУНОВА Д. Професійно-прикладна фізична підготовка залізничника у сучасній системі вищої освіти	72
ЛЯХ В.В. Чи можлива альтернатива глобалізації?	75
МОСКВІН Я. В. Консерватизм: актуальні та вічні питання	77
НАЗАРЕНКО І.Л. Використання методики CLIL у викладанні економіки англійською мовою студентам-філологам УкрДУЗТу	79
НЕШКО С.І. Роль перекладача, як технічного комунікатора в умовах глобалізації	84
НОС Н.М. Климентій Зіновійв – неординарний представник українського бароко	86
ПАВЛОВ В.І. Vita Activa як передумова приреченості сучасної людини (аналіз концепції Ганни Арендт)	87
ПАНКОВ Г.Д. Технологія протидії безчестю в сповідальному дискурсі (на прикладі Великого покаянного канону Андрія Критського)	91
ПАНОВ В.Я. Декілька проблем, що підіймають lingua francas в сучасному суспільстві	93
РАДЧЕНКО І.Б. Особливості мовної комунікації в Інтернеті	96
РЖАВСЬКА Ю.В. Формування ціннісних орієнтацій молоді засобами фізичного виховання і спорту в європейському контексті	98
РЖАВСЬКА Ю.В., КОНОВАЛОВА К.О. Формування здорового способу життя молоді в умовах сьогодення	101
САЖИНА Т.М. Міжкультурна комунікація та проблеми навчання іноземних мов	103
СНІЖКО І.А., КОЛЕСНИК Т.К. Передумови, причини та рушійні сили взяття Сеути португальцями в 1415 році	105
ТУТАР О.В., АЛІМОВА V.M. Kunstphilosophie in der modernen Ukrainischen und Deutschen kultur	109
ТОЛСТОВ І.В., ВОЛОШИНА О.М. Стратегії подання стресу студентами під час дистанційного навчання	114
ТОЛСТОВ І.В., ДЕЙНЕКА В.В. Етикет як форма міжкультурної комунікації	116
ХАРЛАМОВА О.М. Мовні права та інформаційне суспільство: доступ до інформації різними мовами	119
ЦИГАНОВСЬКА Н.В., ДАНИЛ'ЯН В.О. Паркур: спорт чи молодіжна субкультура?	121
ЧАПЛИГІН О.К., СУК О.Є., ГЛУХОВ А.О. Соціальна трансформація як наслідок глобалізаційних змін	123
ЧЕРНИШОВ В.В. Міфотворчість як суспільно-політична творчість особистості: спроба філософського аналізу	126

Наукове видання
Відповідальність за редагування та достовірність інформації
несуть автори роботи

Людина, суспільство, комунікативні технології:
матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф.
26-27 жовтня 2023 р.

Reports of the XI International scientific-practical conference
“A person, a society, communicative technologies”

Відп. за випуск В.О. Даніл'ян

Підписано до друку 20.12.2023. Формат 60x84/16.
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.
Ум. друк. арк. 27,67. Обл.-вид. арк. 41,8.
Наклад 300 пр. Зам. №

Видавець Мачулін Л.І.
тел. +38(068)886-52-57
editor2016@ukr.net
<http://knigoizdat.org.ua>
Свідоцтво про держреєстрацію:
сер. ХК №125 від 24.11.2004

Віддруковано в ПП Озеров Г. В.
м. Харків, вул. Університетська, 3, кв. 9.
Свідоцтво про реєстрацію: № 818604 від 02.03.2000.